

Kláster Panny Marie od Vtělení

Španělský ženský Karmel

- od r. 1452 se utváření komunit mnišek a bekyň řídí apoštolským oprávněním uděleným bulou *Cum nulla fidelium*
- od pol. 15. stol dochází k založení ženských karmelitánských komunit ve Španělsku
- V Andalusii (největší příliv!):
 - Ecija (1457)
 - Granada (1508)
 - Sevilla (1513)
 - Antequera
(1520 dominikánské bekyně oblekly hábit Karmelu)
 - Paterna del Campo (1537)
- V Katalánsku:
 - Valencie (s řeholnicemi *sanctimoniales*, tzn. slavných slibů, s přísnou klauzurou a bez přístupu světských osob, 1502)
- V Kastilii:
 - Fontiveros (asi kolem 1500)
 - Piedrahíta (1460 beaterium, od r. 1515 prý s „dokonalým řeholním stavem“)

Založení kláštera Vtělení

- 1478 uděleno apoštolské nařízení vdově D. Elvíře Gonzáles de Medina, která toužila žít v ústraní se svými dcerami a přítelkyněmi
- 1479 ona a dvě bekyně se usadily v jejích domech vedle vchodu do kostela Sv. Vincenta, D. Elvíra byla jmenovaná „patronkou a věčnou správkyní jmenovaného domu a kláštera a bekyně přítomných i budoucích ve věcech duchovních i dočasných.“
- beaterium přestěhováno na ulici Lomo u Malého tržiště a postaven kostel Sv. Panny Marie od Vtělení; bekyně mělo být původně 14 (jako 12 apoštolů, Ježíš a jeho Matka)
- 1486 umírá D. Elvíra a z moci jejího patronátu jmenována její nástupkyně její dcera D. Catalina del Aguila (do té doby obyvatelka **dominikánského** beateria), „která měla méně tvárnou povahu“
- 1495 královské rozhodnutí nařizuje, aby z beateria odešla D. Beatriz Guiera „pro špatné zacházení ze strany D. Cataliny“, která se s ní nesnesla (D. Beatriz odchází do **dominikánského** konventu v Albě)
 - po smrti Doni Cataliny se D. Beatriz vrací do beateria Vtělení a je většinou zvolena → touží po dokonalosti; chce, aby se staly mniškami; daly svému řeholnímu životu formu
 - přes těžkosti a nedostatek prostředků se jí podaří přestěhovat klášter na nynější místo
 - 1515 (4. dubna) sloužena první mše sv. v klášteře Vtělení
 - tak velký příliv mnišek, že zakrátko jejich počet dosáhne 180

Bazilika sv. Vincenta

Nesnáze kláštera

Rostoucí počet mnišek:

- rostoucí chudoba
- budovu se nepodařilo dokončit
(v zimě v chóru sněžilo)
- ochromení kontemplativního ideálu

Podle vizitační zprávy P. Rubea (1567) :

- přílišný počet mnišek
- nedostatečná věna
- špatná správa majetku (nedostatek společného života, soukromé obchody)

a dodejme: povolání z donucení

→ ekonomická nouze, zadlužený dům

→ zatěžující přítomnost světských lidí a příbuzných uvnitř kláštera

→ odesílání velkého množství mnišek do jejich rodin, aby je živily

& rozmar a nemístný přepych uprostřed bídy (vlečky, barvené tóky, prsteny)

& rozdíly v titulování i ve stylu života (společný dormitář & prostorné pokoje, „právo“ na přední místo v chóru, vlastní služebné)

& přílišné a „nekvalitní“ návštěvy v hovorně

& mluvení v oknech, u skrytých dveří a v nevhodnou dobu

„Pokud smutné sestry prosí o jiného (zpovědníka), hned se v řeholním životě ztrácí soulad; nebo pokud není z jejich řádu, i kdyby se jednalo o svatého Jeronýma, *ostatní* to hned berou *jako útok* proti celému řádu.“ (CE 8,1).

Choulostivý problém duchovní doprovázení:

- nedostatečné vzdělání bratří
- udržování zvláštních přátelství
- vměšování se do záležitostí komunity (např. ve věci jmenování do úřadů)

→ dva proudy:

- výlučně karmelitánský
- otevřený i jiným zpovědníkům

Je zde jádro prvotního zápalu
(ještě žijí staré zakladatelky):

- „velká zbožnost, pokání, láska, dobrota“
- „časté přistupování k svátostem, docenění modlitby“
- „svornost mezi mniškami a velmi dobrý křesťanský duch“...

Pozdější líheň dobrých povolání pro Tereziinu reformu: více jak 30 mnišek odejde s ní, 22 se stane bosými a budou základními kameny její reformy!

- Od 14. září do Velikonoc **jedly** pouze 1x denně, 3x týdně maso
- **Postily se** ve Čtyřicetidenní a v Adventu
- V refektáři se během jídla četlo (životy svatých, homilie, promluvy k svátkům, naučné knihy od zpovědníků)
- **Disciplína** byla 3x týdně (feriální Po, Stř a Pá)
- **Spaly** v cele nebo společném dormitáři
- **Pracovaly** ve společných místnostech pod vedením převorky nebo její zástupkyně
- Zachovávaly ***silentium***, aby podporovaly neustálou modlitbu
- **Mentální modlitba** se předpokládala, nařizovaly se pouze vnější úkony ústní modlitby
- **Slavily liturgii** s okázalostí (modlitby za zemřelé)
- **Zpověď** týdenní, popř. 1x za 14 dní
- K **sv. přijímání** přistupovaly často, i když obecná povolení byla řídká a ostatní podle rady zpovědníka a s dovolením převorky
- **Chovanky a novicky** byly oddělené

Vtělení:

Novicmistrová měla odpovědnost za to, že je bude instruovat „ve věcech Řádu“, bdít nad nimi a dělat „jejich kapitolu“, kde by napomínala chyby a uplatňovala náležitá pokání. Také je cvičila (/školila „ve zpěvu žalmů a božského oficia a v rubrikách Ordináře“. Rovněž je učila úctě vůči převorce a dalším sestrám, zpovídat se „čistě a diskrétně“, „co mají děla a s jakým *silentiem*, aby ostatní nerušily, a aby při procesích naslouchaly společníci, která jde vedle nich a čekaly, a jak všude a ve všem se mají chovat, mluvit „málo a zřídka“ a že „nesmí mluvit o věcech světa“, že mají být poslušné, že musí odložit světské zvyky, co se týče gest a mínění a života a mluvení a dívání se, nezvedaly oči, ale držely je dole“, zvláště když mluví s druhými, aby mluvily „zdrženlivě“ bez soupeření nebo domýšlivosti. Pohybovaly se „obvykle s rukama pod škapulířem a počestně se přikrývaly pláštěm“

Klášter sv. Josefa:

„**Novicmistrová** ať je sestra velké moudrosti, vnitřní modlitby a zkušená v duchovním životě. Ať pečlivě předčítá novickám Stanovy, ať je učí všemu, co mají dělat, jak obřadům, tak umrtvování; a ať se spíše věnuje vnitřnímu než vnějšímu; ať se od novicек denně informuje o tom, jak prospívají ve vnitřní modlitbě, jak chápou tajemství, o kterém mají rozjímat a jaký z toho mají užitek; ať je učí, jak si při tom mají počínat, jak při období vyprahlosti, jak mají postupně přemáhat svou vůli, i v nepatrných věcech. Ať ta, která zastává tento úřad, nic nezanedbá, neboť vychovává duše, aby v nich přebýval Pán Ať s nimi jedná dobrotivě a s láskou, ať se nediví jejich chybám, protože musejí jít postupně, a ať umrtvuje každou podle toho, co by viděla, že může snést její duch. Ať si spíše všímá toho, aby jim nechyběly ctnosti, než strohého pokání. Ať převorka přikáže, aby se jí pomohlo při vyučování čtení.“

Tereziina **převorka**: Doña Františka del Águila
Tereziina **novicmistrová**: nejspíše **D. María de Luna**
(výtečná žena dle stavu T. po letech „zkoušky“)

Roky formace:

- oblíbila si dávné otce Karmelu
- napodobovala jejich přísný a chudý život, tělesná umrtvování
- toužila po velkém usebrání mezi nemnoha sestrami
- měla úctu k tradicím Karmelu, k Řádu Panny Marie
- naučila se nést strasti řeholního života s úsměvem

„Proste Boha, aby ze mě udělal opravdovou mnišku Karmelu“
(z Dop. o. Graciánovi r. 1576)

Podle svědků:

- konala taková pokání, že poznamenala její zdraví
 - naučila se plakat nad svými hříchy
 - poznala nepochopení, které její citlivá přirozenost musela snést: *„V roce noviciátu jsem prošla velkými nepokoji kvůli věcem, které byly samy o sobě nedůležité, avšak velmi často mě obviňovaly, aniž bych měla vinu. Snášela jsem to s velkou bolestí a nedokonalostí, třebaže díky velké spokojenosti, že jsem mniškou, všechno jsem snesla“* (Ž 5,1)
 - velkodušnost (svatě závidí trpělivost nemocné trpící mnišce)
- & umí si obstarat své uspokojení, je velmi pečlivá, těší ji úcta, ale bojí se pohrdání

Den Tereziiných slibů

Předcházela:

- generální zpověď
- schválení klášterní kapitulou
- schválení dopisu věna a zřeknutí se dědického podílu po Rodrigovi ve prospěch Juany
- smlouva D. Alonsa před notářem (23. října)

Den slibů: 3. listopadu 1537

- slavnostní zřeknutí se novicky všech věcí
- velmi slavnostní obřad

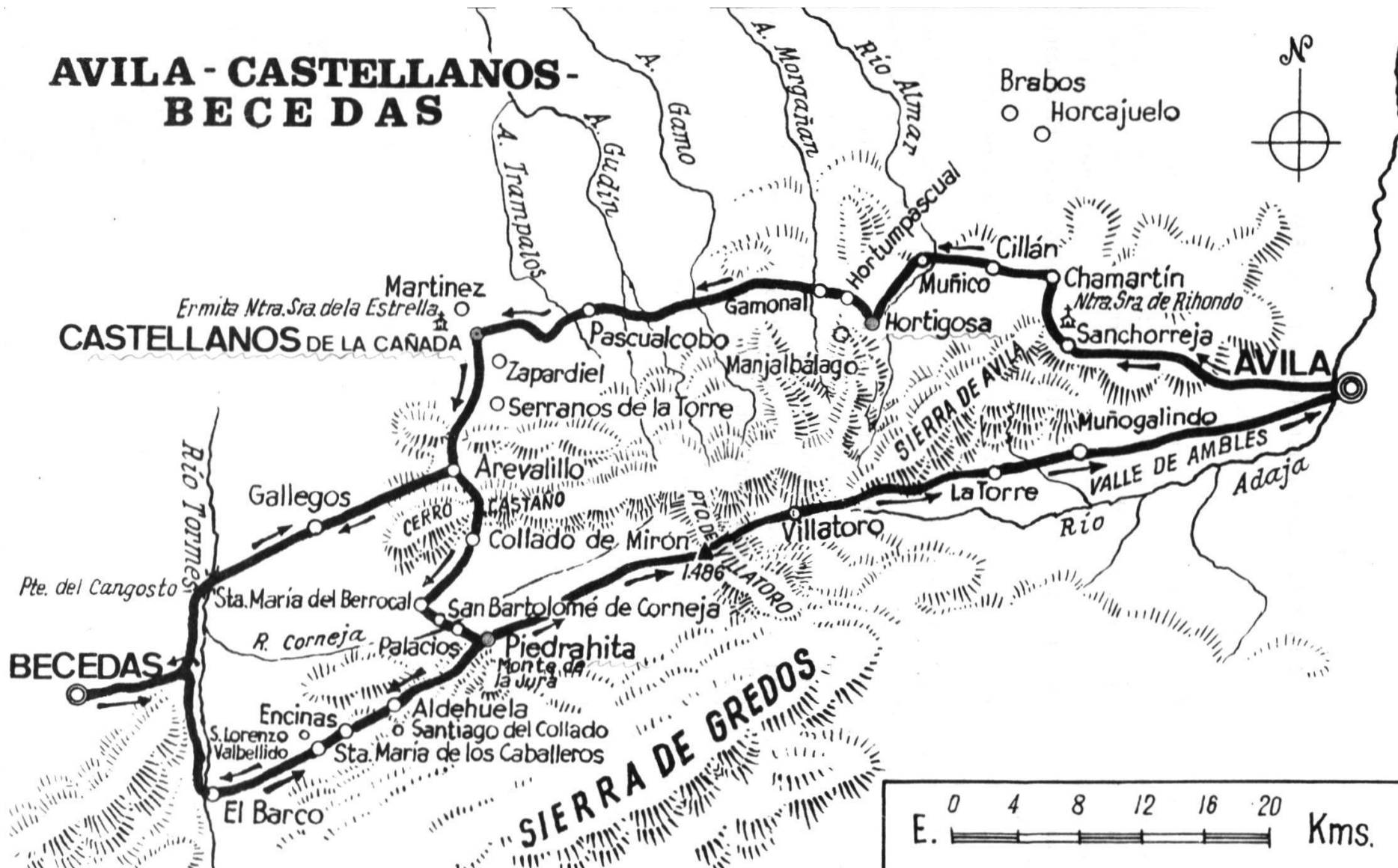

Krize:

Ani když jsem měla složit
řeholní sliby, to u mne
nevyvolalo takový odpor...
(R 40,6 a 41,6)

- roste únava a pochybnosti
- ztrácí chuť k jídlu a síly
- ztrácí své zdraví
- mdloby
- bolesti srdce

Na příkaz svého otce je vzata
z kláštera (podzim r. 1538)

Cesta na podzim 1538 : HORTIGOSA - CASTELLANOS - PIEDRAHÍTA - BECEDAS

HORTIGOSA

- Setkání se strýcem D. Pedrem

- *Třetí abeceda*

„Nevěděla jsem jak postupovat při modlitbě ani jak se usebrat, a tak mě (tato kniha) velmi potěšila a rozhodla jsem se následovat tuto cestu ze všech svých sil.“ (Ž 4,7)

Kostel sv. Ondřeje v Hortigose

Dům připomínající Terezií

Díky knize prožila zimní měsíce v Castellanos jako požehnané dny.

„A poněvadž mi už Pán dal dar slz a ráda jsem četla, začala jsem praktikovat chvíle samoty a často se zpovídat a vydávat se na onu cestu tím, že jsem měla onu knihu za učitele“ (Ž 4,7)

Její modlitba spočívala v tom, že se snažila připomínat si Krista, který je přítomný v duši, i když meditovala úryvek z evangelia, zpřítomňovala si ho v nitru. Tyto myšlenky však netrvaly dlouho. Její představivost se *rychle* unavila. Pak se uchylovala k četbě, s její oporou udržela představivosť a o něco déle dokázala udržet pozornost..

PIEDRAHÍTA A CESTA DO BECEDAS

Klášter karmelitek v Piedrahítě (1460)

Léčitelka - „žena, která měla velkou pověst, že vyléčí ze všech nemocí“

(Proces v Salamance)

Během jednoho měsíce dostávala téměř denně projímadlo.

- Zemdlená
- s takovým nechutenstvím, že nemohla pozřít nic, vyjma tekutin,
- velmi unavená,
- jakoby spálená stálou horečkou
- nervy se jí začaly svírat tak nesnesitelnou bolestí, že neměla klid ani ve dne ani v noci

Za dva měsíce silou léků zemdlela a kruté srdeční bolesti, které přišla léčit, byly tak prudké, že se jí někdy zdálo, že se do něho zakously ostré zuby, a bála se, že má vzteklinu (srov. Ž 5,7).

„Trpěla jsem tak obrovská muka při léčeních, jež byla tak drsná, že nechápu, jak jsem je mohla snést; a nakonec, ačkoli jsem je snesla, nemohl je snést můj organismus“ (Ž 4,5).

Klerik Pedro Hernández

- „prvotřídní a velmi rozumný; byl vzdělaný, třebaže ne mnoho“ (Ž 5,3)
- „do krajnosti si mě zamiloval... Jeho náklonnost nebyla zlá, ale stávala se nedobrou tím, jak byla přílišná“
- „skoro sedm let... setrval ve velmi nebezpečném stavu, v náklonnosti a styku s jednou místní ženou; a přesto sloužil mši. Bylo to tak veřejná věc, že už ztratil čest a pověst, (ale) nikdo se mu neodvážil proti tomu cokoli říci“ (Ž 5,4)

Zachovala klid, zdvojnásobila pozornost a současně mu projevovala velkou lítost nad jeho neštěstím. „Mluvila jsem s ním velmi často o Bohu. To mu mělo být k prospěchu, ale spíše si myslím, že mu pomohlo víc, že mě měl tolik rád.“ (Ž 5,6)

VÍTĚZSTVÍ NEBO PROHRA?

Bůh... „jak se zdálo, chtěl *kněze zachránit právě tímto způsobem*“.

Z hlediska mravních zákonů se o žádný hřích nejednalo... a označení „*nebezpečná příležitost*“ pro popis tohoto setkání rovněž neseď.

Terezie však ví, že v tomto dramatu hrála hlavní úlohu a byla trochu „*poblázněná*“.

Jakmile vnímá, že je milována, hned pocítí potřebu být „*zavázaná a věrná*“.

Náklonnost k ní byla „*rozhodujícím činitelem*“. „*Je to pomatení, které vládne ve světě a které svedlo i mne. Za všechno dobro, které nám prokazují (lidé), vděčíme Bohu.*“

Terezie lituje toho, že se její náklonnost neprojevovala s větší čistotou. V popsané příhodě byla důležitá její osobnost a láska k Bohu a láska k člověku, přestože na ní nebylo nic špatného, ještě netryskaly z jednoho jediného zdroje.

Tereziina náklonnost k tomuto knězi byla z mravního pohledu čistá, ale z teologického pohledu nebyla panenská.

To vše bude ještě mnohem jasnější, když tuto příhodu srovnáme s jinou, popsanou v 31. kapitole *Knihy života*.

(Srov. Sicari, str. 61)

„Přišel mne navštívit jeden kněz, který žil dva a půl roku ve smrtelném hříchu, v tom nejodpornějším, o jakém jsem kdy slyšela... Vroucně toužil se z toho dostat, ale sám to nedokázal. *Pocítovala jsem k němu velký soucit* a velmi mne bolelo, když jsem viděla, že je Bůh takovým způsobem urážen. Slíbila jsem mu, že se za něho budu vytrvale modlit, a že *požádám o modlitbu i jiné, mnohem lepší osoby než já*, aby mu Pán pomohl napravit se.

Napsala jsem mu také dopis... Stalo se, že hned po mém prvním dopise se vyzpovídal, neboť Bůh díky prosbám tolika svatých osob, kterým jsem ho doporučila, mu prokázal milosrdenství. *Navzdory mé ubohosti jsem pro něho také horlivě dělala, co jsem mohla...* Avšak trápení zapříčiněné pokušením bylo tak kruté a tak ho mučilo, že se mu zdálo, že je v pekle, proto jsem ho odporoučela Bohu... Prosila jsem jeho Majestát, aby uklidnil bouři trýzní a pokušení hrozících tomuto chudákovi a *aby raději dovolil démonům, kteří ho obklopovali, aby přišli trápit mne*. Avšak bez toho, že bych byt jen trochu urazila Pána. A tak jsem *strávila celý měsíc ve velkých a mučivých bolestech...* Z Boží dobroty nechali démoni opravdu toho nešťastníka na pokoji..., nepřestával děkovat Pánu a také mně, *jako bych já něco udělala*; ve skutečnosti mu prospívala již samotná dobrá pověst, kterou jsem měla, že mi totiž Pán prokazuje zvláštní milosti. Říkal, že když se cítil pokoušený, stačilo mu číst si mé dopisy, aby pokušení ustávalo. *Byl velmi překvapen tím, co jsem vytrpěla já, aby on byl osvobozen* a podobně jsem žasla i já; ale byla jsem upřímně *ochotna snášet tyto trýzně ještě mnoho let*, jen abych viděla tuto duši osvobozenou“

(Ž 31,7–8).

Úsilí o spásu druhého člověka je v obou případech stejné, avšak v tom druhém je Tereziin ze srdce vycházející apoštolský úkon slavnostní, moudrý, ekleziální a přímluvný, a především **v něm láska znamená vzít po vzoru Spasitelově veškerou tíhu trestu s naprostou samozřejmostí na sebe**. Přitom si je Terezie vědoma toho, že nic zvláštního neudělala, že jen kolem vlastní dobré vůle soustředila modlitbu zbožných duší a kolem vlastních hříchů hněv démonů.

V první příhodě obě lásky (láska k Bohu a k bližnímu) směřují k jedinému středu, ale zatím ho nedosahují, ve druhé už z tohoto středu vycházejí a vyjadřují ho.

(Srov. Sicari, str. 68)

NÁVRAT DO ÁVILY UPROSTŘED ČERVENCE 1539

- Nesmírné utrpení & její klid, radost, ctnosti
- 15. 8. 1539 žádá o zpověď (je jí odmítnuta)
 - po silném záchvatu zůstává jako mrtvá
 - D. Alonso zabrání, aby ji pohřbili
 - čtvrtého dne se probouzí jakoby blouznila
 - prosí, aby se mohla vyzpovídat
 - prosí, aby se mohla vrátit do kláštera (vrací se asi koncem března 1540)

Zůstává však „o něco méně než mrtvá“

- Kolem Velikonoc bolesti přestávají být ustavičné
- tři roky ještě nemůže chodit (Ž 6,2)
- zázrak sv. Josefa: snad v dubnu 1543
→ zjevné a rostoucí zlepšení (může lézt po čtyřech)
→ vzrůst oddanosti vůči sv. Josefovi

Terezie - nemocná žena

„Pochybuji, otče, že dnes existuje živé lidské tělo, které by vytrpělo tolik, jako to moje.“

O jejích nemocích víme z jejích spisů, korespondence a ze svědectví (Procesy; lékařský průzkum z Burgosu)

Připisovaly se jí:

- hysterie
- tuberkulóza
- zánět mozkových blan
- epilepsie
- kardiopatie

Příčina smrti:

- „obrovský výtok krve“
- ~ vnitřní krvácení obrovského rozměru

Důsledek:

- vyčerpání z rychlé cesty
- velkého poryvu lásky

Samotná Terezie zmiňuje:

- ochrnutí (levé paže, jazyka; třes v končetinách)
- bolesti srdce
- bolesti v boku
- angíny úžeh
- bolesti čelisti (stoliček)
- rýmy a katarrech
- nemoci krku (nepozřela ani rozkousanou stravu)
- horečky a zimniční horečky (*cuartanas*, zimnice)
- bolesti a hučení v hlavě
- poruchu jater
- bolest ledvin
- symptomy ukazující na poruchu dělohy (?)
- poruchu žaludku (dlouholeté každodenní zvracení)

Zdroje a použité zkratky

Efrén de la Madre de Dios y Otger Steggink: *Tiempo y Vida de santa Teresa*; B.A.C.1996 (vlastní překlad);

Tomás Álvarez: *100 fichas sobre santa Teresa de Jesús*; Monte Carmelo 2007 (vlastní překlad);

CE – Terezie od Ježíše: *Cesta dokonalosti*, rukopis z Escorialu (nevydaný překlad P. Vojtěcha Kohuta OCD);

Dop. - Terezie od Ježíše: *Dopisy* (nevydaný překlad P. Vojtěch Kohuta OCD);

Sicari – Antonio Maria Sicari: *Charisma Terezie z Avily*; KNA 2015;

Ž – Terezie od Ježíše: *Život* (nevydaný překlad P. Vojtěcha Kohuta OCD).

Obrázky

Google obrázky

Snímky z filmu: *Teresa de Jesús* z r. 1984, který režírovala Josefina Molina

Snímky z DVD režírovaných J. L. Sánchez Galánem.

Podrobnosti o zdrojích snímků a obrázků ve zvláštním souboru o zdrojích obrázků.